

Лекція 3/12. Підготовка, розгортання та ведення ТрО

План заняття.

Вступ.

1. Підготовка сил і засобів, які залучаються до ТрО України.
2. Порядок розгортання та ведення ТрО України.
3. Проблемні питання побудови ТрО за досвідом відбиття широкомасштабного вторгнення рф проти України.

Заклучення.

Література

1. Закон України “Про оборону України” від 06.12.1991 №1932-ХІІ
2. Закон України “Про правовий режим воєнного стану ” від 06.04.2000 № 1647-ІІІ.
3. Закон України “Про основи національного спротиву” від 16 липня 2021 року № 1702-ІХ.
4. Стратегія воєнної безпеки України. Указ Президента України №121 від 25.03.2021.
5. Стратегічний оборонний бюлетень. Указ Президента України №473 від 17.09.2021.
6. Концепція забезпечення національної системи стійкості Указ Президента України №479 від 27.09.2021.
7. Постанова КМ України “Типове положення про штаб зони (району) територіальної оборони” № 1442 від 29.12.2021р.
8. Постанова КМ України “Порядок організації та здійснення загальновійськової підготовки громадян України до національного спротиву” № 1443 від 29.12.2021р.
9. Постанова КМ України “Положення про добровольчі формування територіальних громад” № 1449 від 29.12.2021р.
10. Постанова КМ України “Порядок організації, забезпечення та проведення підготовки добровольчих формувань територіальних громад до виконання завдань територіальної оборони” № 1447 від 29.12.2021р.
11. Постанова КМ України “Порядок застосування членами добровольчих формувань територіальних громад особистої мисливської зброї та набойів до неї під час виконання завдань територіальної оборони” № 1448 від 29.12.2021р.
12. Наказ ГК ЗС України № 1 від 04.01.2022р. Доктрина територіальної оборони.

Вступ

Головною метою Стратегії воєнної безпеки України є завчасно підготовлена та всебічно забезпечена всеохоплююча оборона України на засадах стримування, стійкості та взаємодії.

При цьому *стримування* в контексті всеохоплюючої оборони України передбачає поряд з готовністю сил оборони України, національної економіки, населення та всієї держави до надання відсічі збройній агресії проти України, нарощування спроможностей системи протиповітряної оборони, *створення цілісної системи територіальної оборони*.

В свою чергу *стійкість* у ході всеохоплюючої оборони України досягається здатністю системи управління державою, сил оборони, національної економіки, інфраструктури та суспільства швидко відновлюватися та адаптуватися до змін у безпековому середовищі й до тривалого протистояння в наданні відсічі і стримування збройної агресії проти України, підтриманням спроможностей до здійснення стратегічного розгортання, *територіальної оборони України*, руху опору, ведення операцій (бойових дій)

На підставі вище зазначеного можна стверджувати, що в загальній системі оборони України одним з найбільш важливих і складних завдань є територіальна оборона країни, її окремих регіонів, як важливої складової національного спротиву. На сучасному етапі це питання для України набуває особливої значимості. В першу чергу це обумовлено тими воєнно-політичними, економічними, соціальними змінами, які сталися в нашій державі за останні сім років, і в першу чергу наявності збройного конфлікту розв'язаного «братами» зі Сходу на південних та південно-східних теренах нашої країни. Разом з тим сьогодні все більше уваги приділяють розробці і прийняттю на озброєння нових засобів ураження, удосконаленню існуючих і пошуку нових форм та способів збройної боротьби, у тому числі з широким застосуванням інформаційної боротьби, нетрадиційної зброї, диверсійно-розвідувальних дій, “руху опору” та ін.

1. ПІДГОТОВКА СИЛ І ЗАСОБІВ, ЯКІ ЗАЛУЧАЮТЬСЯ ДО ТРО УКРАЇНИ.

Підготовка ТРО є складовою підготовки держави до оборони і являє собою комплекс заходів, спрямованих на досягнення спроможностей сил і засобів, які сплановані до виконання завдань ТРО та забезпечення готовності території держави для гарантованого виконання ними завдань ТРО.

Підготовка ТРО організовується *Головнокомандувачем ЗС України через Командувача Сил ТРО Збройних Сил України*.

Складовими підготовки ТРО є:

- планування ТрО;
- розвиток ТрО та забезпечення її функціонування;
- підготовку сил і засобів, які залучаються до ТрО;
- участь у заходах оперативного обладнання території.

Підготовка ТрО поділяється на *завчасну підготовку*, яка організовується у мирний час, та *безпосередню підготовку*, яка організовується в особливий період, у тому числі із введенням воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях.

Планування ТрО – це комплекс заходів щодо визначення послідовності, термінів, способів дій, необхідного складу сил і засобів для виконання завдань, порядку управління, взаємодії, забезпечення сил і засобів суб'єктів ТрО, розподілу їх за зонами (районами) ТрО, завданнями, а також розроблення (уточнення) планувальних та директивних документів ТрО.

Організовується Генеральним штабом ЗСУ та здійснюється в ході стратегічного планування застосування ЗСУ та ІССО.

Мета планування ТрО – забезпечення готовності ЗС України, інших складових сил безпеки та оборони до виконання завдань щодо своєчасного реагування, стримування та ліквідації загроз нацбезпеці України у воєнній сфері.

Основний планувальний документ, який розробляється в ході стратегічного планування застосування ЗСУ та ІССО є ***Зведений план ТрО України*** за всіма імовірними сценаріями, які потребують застосування сил безпеки і оборони.

Зведений план ТрО України є складовою Стратегічного плану застосування ЗС України, ІССО, його структура та зміст визначається директивою ГК ЗС України

Розвиток оперативних, бойових і спеціальних спроможностей складових ТрО – послідовний, комплексний та безперервний процес, що здійснюється з метою забезпечення здатності сил і засобів, які залучаються до виконання завдань ТрО, адекватно реагувати на загрози у воєнній сфері. Розвиток ТрО планується відповідно до вимог СНБ України, СВБ України, СОБ України шляхом розроблення та реалізації відповідних загальнодержавних та відомчих програмних документів.

Забезпечення функціонування складових ТрО включає:

- комплектування сил і засобів ТрО персоналом;
- оснащення ОВСТ та її підготовка до застосування;
- створення необхідних запасів МТЗ;
- підтримання системи управління ТрО в постійній готовності до виконання завдань;

- удосконалення нормативно-правової бази з питань ТрО.

Підготовка сил і засобів ТрО поділяється на *окрему* та *об'єднану*.

Окрема підготовка проводиться для набуття силами і засобами, які залучаються до ТрО, самостійних спроможностей (оперативних, бойових, спеціальних) щодо виконання функцій і завдань згідно з призначенням.

Об'єднана підготовка проводиться для досягнення необхідних об'єднаних спроможностей та підвищення злагодженості ЗСУ, ІССБО в спільних діях з оперативного реагування на воєнні загрози національній безпеці України в ході виконання завдань ТрО.

Участь у заходах оперативного обладнання території. ***Оперативне обладнання території*** – комплекс заходів щодо підготовки місцевості та оборонної інфраструктури в межах військово-адміністративних зон з метою створення для СБО сприятливих умов для своєчасного і прихованого їх висування, розгортання, маневру, виконання завдань під час операцій (бойових дій), підвищенню захищеності (живучості) військ (сил) та об'єктів оборонної інфраструктури, а також ускладнення дій військ (сил) агресора.

В рамках оперативного обладнання території держави здійснюються заходи в інтересах ТрО щодо:

- підготовки до охорони важливих об'єктів інфраструктури, визначених КМУ та інших об'єктів, порушення функціонування яких становлять загрозу для життєдіяльності населення;

- використання місцевості в інтересах виконання завдань ТрО.

2. ПОРЯДОК РОЗГОРТАННЯ ТА ВЕДЕННЯ ТрО УКРАЇНИ.

Чинники, які вплинули на розгортання та ведення ТрО України на початку агресії рф проти України.

1. У зв'язку з набуттям чинності Закону України Про основи національного спротиву тільки з 1.01.2022р. формування органів управління та підрозділів ТрО мало завершуватися до липня 2022 року, що й обумовило проблеми та втрати людей і територій з початком повномасштабної агресії.

2. Як наслідок п.1 станом на лютий 2022 року комплектування підрозділів територіальної оборони відбувалося за хибним графіком. Найгірший стан виконання плану спостерігався у Києві та Київській області, Маріуполі, Одесі, Рівному.

3. Батальйони ТрО в 13 прикордонних областях були укомплектовані за штатом мирного часу лише на 70%. Попередньо планувалося до кінця

березня довести цей показник до 90%. Крім того, на кінець березня планувалося мати не менше 70% резервістів, що проходять службу в батальйонах територіальної оборони. Відповідно, повне комплектування територіальної оборони відбувалося вже в умовах війни.

Розгортання ТрО включає:

- приведення системи управління ТрО в готовність до управління силами і засобами в ході виконання завдань ТрО у тому числі переведення органів управління ТрО на посиленій або бойовий режим роботи з заняттям визначених ПУ та нарощування комунікаційних та інформаційних систем, що задіяні в управлінні ТрО;
- уточнення планувальних документів ТрО або розроблення нових з урахуванням змін ВПО та ВСО;
- приведення у готовність до виконання завдань за призначенням сил і засобів, які залучаються до виконання завдань ТрО;
- завершення підготовки визначених важливих об'єктів і комунікацій до охорони та прийняття їх під охорону військовими частинами (загонами, органами, підрозділами);
- здійснення заходів контролю готовності до виконання завдань ТрО.

3. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПОБУДОВИ ТрО ЗА ДОСВІДОМ ВІДБИТТЯ ШИРОКОМАС-ШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ РФ ПРОТИ УКРАЇНИ.

Ризики та небезпеки, пов'язані із організацією територіальної оборони:

1. Тривалість процедури офіційного затвердження сил спротиву не дозволяла швидко мобілізувати осіб.
2. Недостатній рівень координації діяльності батальйонів, ДФТГ, військових адміністрації, правоохоронних органів.
3. Не санкціоноване створення певних груп якДФТГ.
4. Розгортання системи територіальної оборони лише після початку повної збройної агресії.
5. Не готовність інфраструктури для розгортання та функціонування системи територіальної оборони.
6. Низький рівень підготовки до виконання завдань підрозділів територіальної оборони.
7. Проблеми забезпечення добровольчих формувань зброєю.
8. Не урегульованість питань щодо соціальних гарантії добровольцям.

Практика вирішення проблем, що стосується реалізації сил спротиву в громадах:

1. Напрацьовувався алгоритм швидкого отримання необхідних документів для зарахування до лав територіальної оборони.

2. Удосконалювався механізм оперативного проходження особами всіх необхідних перевірок для вступу до територіальної оборони.

3. Важко, але налагоджувалася взаємодія, співпраця та постійна комунікація сільських, селищних, міських голів громад із керівниками військових адміністрацій, адже саме громади на своєму рівні ініціювали створення добровольчих формувань в переважній більшості випадків.

4. Створювалися волонтерські штаби. Волонтери проводили активну діяльність щодо забезпечення територіальної оборони всім необхідним: харчовими продуктами, медичними засобами, бронежилетами тощо.

5. Налагоджувалася співпраця із центральними органами влади та міжнародними партнерами.

Шляхи удосконалення системи ТрО на основі досвіду формування сил ТрО в умовах війни:

1. Звести до мінімуму бюрократію та формальні перепони.

2. Запровадити регулярні та дієві навчальні заходи із залученням професійних інструкторів.

3. Активно взаємодіяти з громадянським суспільством, адже населення має розуміти функції та повноваження бійців Сил ТрО.

4. Виділити з арсеналу ЗСУ нормовану кількість зброї, боєприпасів, техніки тощо для бойового та матеріального забезпечення Сил ТрО.

Заклучення

Таким чином, за умов швидких змін чинників, що впливають на підготовку і ведення воєнних дій, призначенням територіальної оборони України є вирішення комплексу завдань з оборони держави, які значно ускладнилися.

Від успішного виконання завдань територіальної оборони може в значній мірі залежати спроможність угруповань військ (сил) ефективно виконувати завдання щодо відсічі збройній агресії, надійність функціонування економіки, систем державного і військового управління та життєзабезпечення населення